

El capítol segon és dedicat al present i hi trobem una exposició molt acurada, extensa i documentada sobre tota la reforma realitzada, des del punt de vista arquitectònic. Els autors són els arquitectes responsables de l'obra de rehabilitació: Lluís Dilmé i Xavier Fabrè. Aquests dos arquitectes i Domènec Ferran ens parlen extensament, en un apartat del capítol, de la recuperació del patrimoni arquitectònic per a la ciutat. També trobem el textos d'Higini Arau (aspectes acústics), Joan Serra i Dolors Guixà (estudi dels vitralls) i Sílvia Ros (la pedra de la façana, els guixos i els estucs, i la recuperació del mosaic).

L'últim capítol és dedicat al futur i comença amb un recull de trenta-tres fotografies d'una qualitat excepcional, obra de la fotògrafa Lourdes Jansana. En Pep Pla, director del Teatre Principal, ens recorda, sota el lema llatí "*Ars longa, vita brevis*", la pervivència del teatre i el futur d'aquest a la nostra ciutat, avui abocada, entre d'altres camps, envers les arts escèniques, visuals i cinematogràfiques. Els últims articles del llibre estan dedicats a un estudi aprofundit de l'acústica de la sala, amb imatges, gràfics i plànols de caràcter tècnic, elaborat per Higini Arau, tema tractat en el segon capítol, però aquí d'una manera molt més completa.

Tanca el llibre un article de Sergi Belbel, que fa una evocació personal del nostre Teatre, el de la generació que el vàrem veure tancar i que ara veiem que es torna a obrir per als terrassencs i les terrassenques. Justament són les paraules que inicien el llibre en la presentació de l'alcalde, Pere Navarro. Un cop més desitgem que encerti, car això redundarà en benefici de tots i totes.

Manuel Márquez i Berrocal
Historiador i professor de Secundària

SALUDES, Montse; VIGUÉS, Mariona. **El darrer viatge**. Terrassa: Societat Municipal de Serveis Funeraris de Terrassa, SA, 2011. 198 pàgines.

Aquesta publicació analitza alguns costums generals i locals relacionats amb el procés de la mort. Es tracta d'una història col·lectiva dels enterraments com a acte social, on es reflecteixen creences personals i oficis desapareguts, entre d'altres coses.

El llibre es divideix en cinc capítols: la preparació per a la mort, la defunció, l'enterrament, el dol i les commemoracions dels difunts. Cadascun d'aquests capítols conté temes tan variats com l'habitació del malalt, l'administració del viàtic, vestir el difunt, el camí del cementiri o la festa de Tots Sants, entre molts d'altres. Es complementa amb un glossari, les paraules de la mort: frases fetes, locucions i refranys; i la corresponent bibliografia.

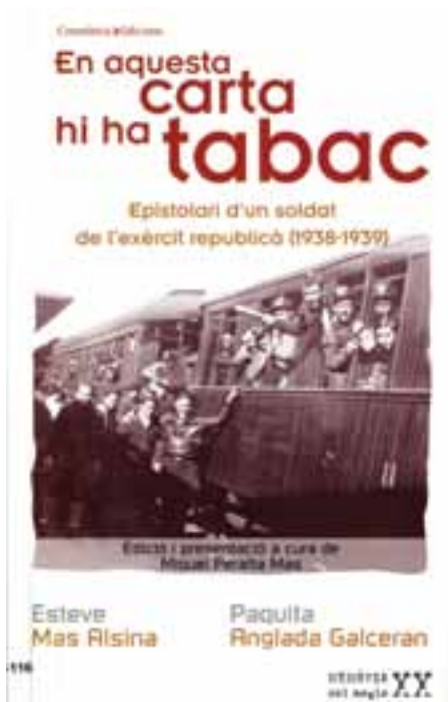
És una obra en què es compagina molt bé l'aspecte gràfic i el textual amb fotografies noves, imatges històriques, il·lustracions, dibuixos, esqueles i reproduccions de documents.

Tenim, doncs, una bona eina de caire etnogràfic, estèticament molt acurada i al

mateix temps rigorosa en el seu contingut històric, i tracta una temàtica insòlita en la nostra bibliografia local.

Domènec Ferran i Gomez

MAS I ALSINA, Esteve; ANGLADA I GALCERAN, Paquita. **En aquesta carta hi ha tabac. Epistolari d'un soldat de l'exèrcit republicà (1938-1939)**. Edició i presentació a cura de Miquel PERALTA I MAS. Valls: Cossetània Edicions, 2010 (Col·lecció "Memòria del segle XX", núm. 16). 192 pàgines.

El juliol de 1938, quan ja feia dos anys complerts de l'inici de la Guerra Civil, el jove terrassenc Esteve Mas i Alsina, comptable del Banco Hispano Americano, era

cridat precipitadament a incorporar-se a l'exèrcit republicà, al front Segre-Pirineus. Amb 33 anys acabats de fer, deixava a Terrassa la seva esposa Paquita Anglada i Galceran, embarassada de pocs mesos, i la petita Maria Rosa, de tres anys.

La separació d'aquesta jove parella generarà un intens, tendre i colpidor intercanvi de correspondència des de juliol de 1938 fins al març de 1939. Són un total de 88 cartes i postals manuscrites, ben datades, escrites en català, excepte les cinc darreres, en castellà, enviades aquestes a partir de març de 1939 des del camp de concentració de Puebla de Caramiñal (a la Corunya), quan, fet presoner a les acaballes de la guerra, demanà a la seva dona que sol·licités informes favorables als responsables del Banco Hispano Americano, per tal de facilitar el seu alliberament i la tornada a casa. Finalment, l'Esteve torna a Terrassa malalt, i mor al cap de poc, el 4 de febrer de 1940.

Aquesta història, que és una de tantes històries personals i familiars capgirades per la guerra civil, surt de l'anonimat gràcies a Miquel Peralta i Mas, periodista, professor i investigador de la Universitat Ramon Llull, i nét de l'Esteve i la Paquita. Peralta es retroba amb aquest epistolari íntegre i inèdit dels seus avis, perdut en el silenci de setanta anys i guardat dins una capsa en un armari per les dues filles dels protagonistes. La contextualització del moment històric i familiar i la transcripció de la correspondència, amb alguna nota a peu de pàgina per part de l'editor, es converteixen a partir d'aquí en un material històric de gran valor, ja que es pot considerar un fet extraordinari que les cartes s'hagin conservat en un període tan convuls.

El llibre està plantejat a mode de relat; després de la presentació a càrrec de Miquel